

"סמכות מורית"

האורה כדמות

משמעותית

עבור תלמידינו

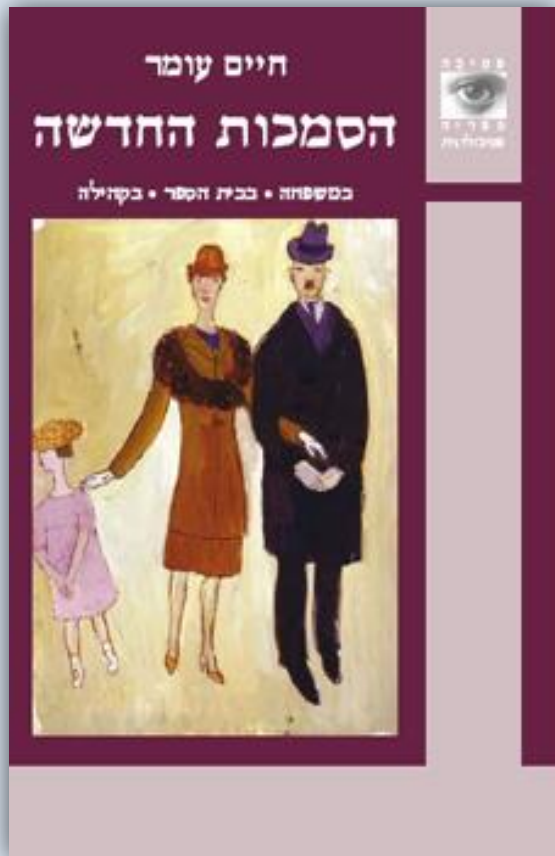
כאצ fe זיכרון...

נסו להיזכר במורה שפגשתם כמתבגרים, אשר היה
בעיניכם בעל סמכות ואשר השפיע עליכם רבות,
מתוקף סמכותו.

לחילופין, ניתן להיזכר במורה שלא נתפס על ידיכם
כבעל סמכות או נוכחות משמעותית.

בזוגות - שתפו זה את זה כיצד השפיעה עליכם דמות
זו אז... ואולי אף היום?

היום נבחן מקרוב את המושג
"סמכות מורית"

ונחשוב על הקשר שבין "סמכות
מורית" לבין המורה כדמות
משמעותית.

נהיה יחד בשעה הקרובה לסדנה
בהשראת ספרו של פרופסור חיים
עוזר - "הסמכות החדשה"

התחלנו...

שיתוף מאליא -

- מי הדמות בה נזכרתם?
- מה אפיין אותה?
- מה להבנתכם גרם להשפעה שלה על חייכם?
- לאור כל מה שסופר ונאמר בינינו -
- מה המסקנות שלכם?
- איך אפשר לצאת מפה ל"דרך חדשה" כצוות חינוכי ולהיות אף יותר משמעותיים ובעלי השפעה בחיי תלמידינו?

הקדמים בין הסמכות של פעם להיות, מתוך "הסמכות החדשה" חייט צומח:

"הסמכות של פעם", טרום שנות השישים, התאפיינה בסמכות

הנוטה להיות נוקשה ומופעלת במלואה מול הילד.

בשנות השישים והשבעים התפתחה אידיאולוגיה מתירנית יותר

הרואה את הילד במרכז.

בתחילת שנות השמונים מחקרים העלו מסקנה שחינוך בשיטות

מתירניות הסומכות על הילד ומאפשרות לו חופש פעולה מרבי, לא

בהכרח תורמות לביטחון העצמי של הילד. נוצרה תחושת בלבול

ונולד צורך לחיפוש דרך חדשה.

כיום קיימת הבנה כי נוכחות פיזית ונפשית של דמויות בוגרות

ומשמעותיות בחייו של הילד מצמצמת התנהגות מסכנת ובתוך כך

בעיות התנהגות, ומאפשרת לילד לגדול ולהפוך לבוגר מתפקד.

נוכחות נפשית

השפעת "הדמות המשמעותית" ניכרת גם במצבים שונים בהם הילד נמצא ומתמודד ללא תמיכתה או נוכחותה הפיזית.

לפי "תיאורית ההתקשרות" של ג'ון בולבי, בעת משבר הילד מחפש דמות משמעותית, שתקנה לו תחושת בטחון ושאפשר יהיה לסמוך עליה.

להיות נוכח מבחינה נפשית פירושו להיות מבוגר משמעותי עבור הילד.

שלושה עקרונות מסייעים ליצירת הנוכחות הנפשית:

1. דיאלוג משמעותי ועקבי בין המבוגר לבין הילד.
2. התייחסות מתמדת והתעניינות בילד כאדם.
3. חיזוק כוחותיו של הילד והעצמתו, כאורח חיים.

איך מאפיינים את "הסמכות האורית"?

1. הקשבה

2. נוכחות

3. הגנה

fe עקרונות לביסוס "סמכות מורית":

1. למורים יכולת לקבוע את כללי ההתנהגות בבית הספר. השמת גבול דורשת תמיכה של הסביבה ועבודת צוות קפדנית, אחידה ועקבית.
2. יצירת ברית משמעותית (שותפות חינוכית) בין בית הספר להורים, מול הילד.
3. נוכחות פיזית ונפשית. לנוכחות הפיזית של המורה השפעות רבות: מחקרים מעידים כי לנוכחות המורים השפעה מכרעת על התרחשות אירועי אלימות. כאשר תלמידים מתבקשים לציין היכן מתרחשים אירועי אלימות, הם יתארו לרוב מקומות המאופיינים בהיעדר נוכחות מבוגר.
לנוכחות הפיזית חייבת להתלוות נוכחות נפשית. קיים הבדל גדול בין מבוגר שנמצא בחברת ילדים והוא מעין "נוכח נפקד" ובין מבוגר שרואה את התלמידים, מזהה צרכים ובאופן יזום פונה אליהם לבירור, התעניינות והתערבות בעת הצורך.

איוס, תמיכה ופניית קריתות –

יצירת רשת תמיכה רחבה, ביסוס תחושה של שותפות שיש לה ערך מעבר לסך חלקיה.

התמיכה חיונית כדי לבסס את סמכות הצוות ולתת לה לגיטימציה.

התמיכה מאפשרת למורים לפעול ללא גילויי הסלמה או כוחניות.

התמיכה מרחיבה את יכולת ההשגחה.

התמיכה מגבירה את המחויבות לשליטה עצמית.

התמיכה באה לידי ביטוי בארבעה מעגלים:

- **הנהלת בית הספר**
- **תמיכה הדדית בקרב צוות המורים**
- **יחסים בין מורים והורים**
- **כאשר התלמיד משתכנע ומשתף פעולה**

כרית בין מורים למורים

חיים עומר מדגיש כי המורה, בהתמודדותו היומיומית לבד מול כיתתו, עלול להיקלע למצב של הסתרת קשיים. הסתגרות אשר הופכת להישרדות. "אני בא לכיתה ועושה את שלי, רק שלא יפריעו לי בהפסקות". מורים במצב כגון זה עלולים להגיב בחשדנות לכל ניסיון להתערב בעבודתם.

ב"סמכות החדשה" גיבוי מורים ותמיכה בהם הם תנאי לביטחון התלמידים.

לפי מדרג התמיכה, כאשר מורה נתקל בקושי שאיננו נפתר, הוא מערב מעגל הולך וגדל של תומכים, מורה תומך אחד או יותר, הורה, יועצת והנהלה.

ברית בין אורה להורה

על פי חיים עומר, ברית טובה בין הורה למורה:

- מגבירה את הסמכות המורית
- מגבירה את הסמכות ההורית - השגחה
- מחלישה את התנהגויותיו השליליות של הילד
- מיטיבה לכיתה כולה

חיזוק הברית מתאפשר באמצעות הקפדה על קשר שוטף בין ההורה למורה וביטוי התעניינות חיובית בילד, דבר שמספק לילד חוויית השגחה והכלה.

בבסיס ספרו של פרופסור עומר עומד, כאמור, המושג -

'הסמכות החדשה'

כצוות, כולנו נושאים יחד במשימה, הן מתוך מטרה לתת מענה לתלמידים והן מתוך רצון לייצר רשת של תמיכה וחיזוק שלנו עצמנו.

מסר זה מהווה תשתית מהותית בעבודה החינוכית עם תלמידים בכלל ועם תלמידים בעלי קשיי התנהגות בפרט. הצוות החינוכי מדגים לתלמידיו שהוא נוכח בחייהם, מבחינה פיזית ורגשית שותף ומעורב מתוך אכפתיות ודאגה.

**את הערסל שלחה לי סבתא,
את הרוח שלח אלוהים,
להתנדנד יש אותי,
אבל מי יקרב את העצים?**

של סילברסטיין

**תודה לכם על ההקשבה
ועל הנכונות לשיתוף פעולה**

**יוצרת המצגת –
הלא איוב
מדריכה ארצית
ביחידה לקידום אקלים
חינוכי מיטבי וצמצום אלימות
שפ"י**